

בית התורה

שיעור חזק חיוני בדרך קצרה

לע"נ הגאון רבי משה מרדכי בן רבי יצחק שלזינגר זצוק"ל הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 370 פרשת עקב תשע"ט

כריתות ב-ח

המשנה מונה בא על זכר ועל בהמה ואשה המביאה בהמה, ויש לדקדק שלא שייך שאדם אחד יעבור על כל הל"ו כריתות שאם מדובר בזכר א"כ ירד הכרת של מביא בהמה עליו ואם מדובר באשה אין בה בא על זכר ועל בהמה וחסר שתיים, אמר ר' יוחנן שהמשנה מדברת בזכר ויש בו בא על זכר וכן המביא זכר עליו וכו' ישמעאל שחייב עליו שתיים, אך יש להקשות שבסיפא מבואר שיש קרבן במגדף וזה כר"ע וא"כ גם הרישא כר"ע, ואין לומר שכל המשנה כר"ע ור"ע מודה לר' ישמעאל לענין מביא זכר עליו, שהרי ר' אבהו אומר שרק לר' ישמעאל חייב שתיים בבא על זכר והביא זכר עליו שלומדים משני פסוקים ואת זכר לא תשכב ולא יהיה קדש, אך לר"ע חייב אחד שלומדים מפסוק אחד לא תשכב וניתן לקרוא לא תשכב, אלא יש לבאר שהרישא כר' ישמעאל, ור' ישמעאל סובר במגדף כר"ע, אך יש להקשות א"כ ניתן למנות גם בא על בהמה ומביא בהמה עליו, ואב"י מבאר שבא על בהמה ומביא בהמה עליו חייב אחד שהפסוק של לא תשכב עם זכר מדבר רק על איש ולא על בהמה, ור"א אומר שיש רב שהתנא שנה ל"ג חטאות ושנו עוד ג' אשה המביאה בהמה ופסח ומילה לסיים בכריתות, שהרי בפסח ומילה שהם עשה אין בהם קרבן שהרי נאמר תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה והנפש אשר תעשה וכמו קרבן זה איסור בשב ואל תעשה כך כל החטאות זה רק בשב ואל תעשה שרק העושה מעשה חייב חטאת, וא"כ יש ג' כריתות נוספים שאין בהם חטאת.

יש להקשות שהמשנה מונה שבת והרי בשבת יש ל"ט חטאות ומבאר ר' יוחנן שהמשנה מדברת בשגגת שבת וזוהו מלאכות שחייב רק חטאת אחת, כמו ששינוי על הפסוק ועשה מאחת מהנה והיינו הנה שהיא אחת שזה שגגת שבת וזוהו מלאכות, אך קשה מדוע לא מנו שגגת מלאכות וזוהו שבת שחייב ל"ט חטאות כמו ששינוי ועשה מאחת מהנה פעמים שחייב אחת על כולן ופעמים שחייב על כל אחת ואחת, כמו ששינוי אחת שהיא הנה שחייב כמה על אחת והיינו וזוהו שבת ושגגת מלאכות, וכן לומר שעדיף לתנא להעמיד בשגגת שבת וזוהו מלאכות שאינו פטור מחטאת, ויש שנינו לגבי ע"ז שכתוב שגגת ע"ז וזוהו עבודות, ואין לפרש שגגת ע"ז שהוא עמד בבית ע"ז וחשב שהוא ביהכ"ס והשתחווה שהרי לבו לישמים, אלא מובא שהוא ראה אנדרטה והשתחווה לה הרי אם הוא קבלו לאלוה הוא בן סקילה ואם לא קבלו לאלוה זה לא כלום, אלא מדובר שהוא עבד מאהבה ויראה וזה מוכן רק לאב"י שהעובד מאהבה ומיראה חייב, אך לרבא סובר שפטור זה קשה **עמוד ב** אלא מדובר באומר מותר, שרבא שאל את ר"נ אם חייב שתיים אך אין צד שהוא פטור לגמרי, ורב פפא מבאר שמדובר בתינוק שנשבה לבין העכו"ם שיש לו ידע ע"ז אסורה אך הוא לא ידע על העבודות הללו שהן אסורות, ועוד יש לומר שמדובר אף בגדול והוא טעה בפסוק לא תעשון אתי אלוהי כסף ואלוהי זהב והוא חושב שע"ז נאסרה רק בכסף וזהב ולא במינים אחרים, וזה נקרא שגגת ע"ז וזוהו עבודות, ורב אחא בר רב איקא מבאר בשם רב ביבי שהתנא מנה שם שבת לאחד, ויש ע"ז לאחד, שהרי המשנה מנתה אשה רב בתו מאנוסתה אלא שהוא מנה רק את העריות הכתובות ולא את מה שלא נכתב, ואמנם יש אשה ובת בתה או אשה ובת בנה שכתובים ולא נמנו במשנה אלא שהם כלולים בשם אשה ובתה, וכן בשבת וע"ז זה כולל את הפרטים שבתוכם, והקשה רב אחא בר רב איקא בדברי רב ביבי הרי שנינו שמי שהעלה אביו פנים בחוץ חייב וכן אביו חוץ בחוץ חייב והקשה רב ביבי הרי שנינו שיש ל"ו כריתות והרי ניתן להוסיף כרת נוסף במעלה אביו חוץ בחוץ, ולדבריו שנקטו שם שבת ושם ע"ז א"כ נקטו גם שם מילה אחד, ויש לומר שבשבת וע"ז הוא אומר שצילינו שנו שם שם שנינו שם שנינו במקום אף במעלה ומעלה לא שנו במקום אחר וא"כ יש לשנות אצלינו שיש בהם חילוק חטאת.

ר' ירמיה שאל את ר' זירא מה הדין בשני כריתות ולא אחת אמר לו ר' זירא אם כוונתך לשוחט ומעלה הרי הם שני לאוין שיש שלומדים גזירה שוה הבאה הבאה שנאמר שוחטו ולא פתח אהל מועד ולא הביאו ונאמר במעלה לא יביאנו כמו שבמעלה עונש והזהיר כן בשחיטה עונש והזהיר, ויש שלמדו בהיקף שכתוב שם תעלה ושם תעשה להקיש שחיטה להעלאתו כמו שבהעלאתו לא ענש אלא א"כ הזהיר כן בשחיטה לא ענש אלא א"כ הזהיר, אמר ר' זירא אולי כוונתך לאוב וידעוני שהן שני מיתות ולא אחת, אמר לו הרי נחלקו ר' יוחנן ור"ל ששינוי בנסקלים בעל אוב וידעוני והקשו על כך שבכריתות לא שנו ידעוני ואמר ר' יוחנן שהן נאמרו בלאו אחד, וקשה שנמנה ידעוני ולא בעל אוב, ויש לומר שהפסוק פתח בבעל אוב, ור"ל אומר שלא פתח בידעוני כי אין בו מעשה, ומבאר רב פפא שר"ל לא אמר כן ר' יוחנן שהם חלוקים במיתות, ור' יוחנן סובר שחלוקה של לאו היא חלוקה וחלוקה של מיתה אינה חלוקה, ור' יוחנן לא ביאר כר"ל שהוא סובר שהמשנה של כריתות היא כר"ע שלא צריך מעשה לחייב חטאת, ור"ל סובר שאמנם ר"ע לא מצריך מעשה גדול אך רדאי צריך קצת מעשה, וכמו שכתוב אוב המעשה הוא אוב המעשה ורועותיו כך במגדף עקימת שפתי נחשב מעשה, ולא כולאה הקשת ורועותיו זה הקשת אפילו לרבנן, אך קשה ששינוי שבע"ז חייב רק על מעשה שזיבח וקיסר ניסך והשתחווה והקשו על כך מה המעשה בהשתחוויה, וביאר ר"ל שזה כר"ע שלא צריך מעשה, ור' יוחנן אומר שגם לרבנן כפיפת קומתו זה מעשה, א"כ קשה לר"ל שאם כפיפת קומתו זה לא מעשה ודאי הקשת ורועותיו זה לא מעשה, אלא יש לומר שמה שאמר ר"ל שהקשת ורועותיו זה מעשה זה רק לר"ע, אך קשה מדוע המשנה אומרת יצא מגדף שאין בו מעשה וצריך לשנות יצא מגדף ובעל אוב, ויש לומר שהמשנה נקטה אחד משנים אך קשה מדוע לא נקטה המשנה חוץ מבעל אוב, ויש לומר שבאוי לחדש מגדף שלא נאמר שהכרת שלו כתוב במקום קרבן א"כ יודו חכמים לר"ע, קמ"ל שלא, ועולא אומר שמה שכתוב במשנה בעל אוב מדובר במקטר לשד, ומקשה רבא א"כ זה כלול בע"ז, אלא מבאר רבא שהוא מקטר לשד כדי לחברו ואב"י מקשה א"כ זה נקרא חובר חבר, אמר רבא שהתורה מחייבת על חובר כזה סקילה ויש חובר חבר שהוא רק בלאו כמו ששינוי חובר חבר אחד חבר גדול וחובר חבר קטן, ואפילו חובר

דף ב משנה יש בתורה ל"ו כריתות ואלו הם: הבא על האם ועל אשת אב ועל כלה ועל זכור ועל בהמה, ואשה המביאה בהמה עליה, הבא על אשה ובתה, אשת איש, אחותו, אחות אביו, אחות אמו, אחות אשתו, אשת אחיו, אשת אביו, אשת אחי אמו, המגדף והעובד ע"ז, הנותן מזרעו למולך, בעל אוב, מחלל שבת, טמא שאכל קודש, הבא אל המקדש טמא, האוכל חלב ודם ונותר ופיגול, השוחט והמעלה בחוץ, האוכל חמץ בפסח, האוכל והעושה מלאכה ביה"כ, המפטם את השמן, המפטם את הקטורת, הסך משמן המשחה, פסח ומילה הם מצוות עשה, על כל האלוים חייבים כרת בזוהו חטאת בשוגג ובלא הודע שלהם אשם תלוי, לר"מ חוץ ממטמא מקדש וקדשיו שיש עולה ויורד, ולחכמים גם במגדף אין חטאת בשוגג שכתוב תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה למעט מגדף שאינו עושה מעשה. **עמוד ב** **גמרא** יש להקשות מדוע המשנה נקטה את מנין כולם, ומבאר ר' יוחנן שבא ללמד שאם עשאו כולם בהעלם אחד חייב חטאת על כל אחת ואחת,

יש להקשות כמה ששינוי ארבעה מחוסרי כפרה מדוע נקטו מנין, ויש לומר שבא למעט מדעת ר"א בן יעקב שלשיטתו יש יותר שהוא אמר שגר נקרא מחוסר כפרה עד שיורקו עליו דם.

יש להקשות כמה ששינוי ארבעה מביאים על הזדוהן כשגגה מדוע התנא נקט מנין, ויש לבאר שבא להוציא מדעת ר"ש שזוהו שבוועת הפקדון לא ניתן לכפרה.

יש להקשות כמה ששינוי חמשה מביאים קרבן אחד על עבירות הרבה מדוע נקט התנא מנין, ויש לבאר שהתנא רצה לפרט בסיפא נזיר שנמטא הרבה טומאות באופן שנטמא בשביעי שלו ושוב נטמא בשביעי שאח"כ, וכו' ויסי בר' יהודה שניזירות טהרה חלה מיד בשביעי, ולרבי שניזירות טהרה חלה רק מהשמיני א"כ לא שייך הרבה טומאות שהרי אם נטמא שוב בשביעי זה המשך של הטומאה הקודמת ואם נטמא בשמיני ודאי יביא קרבן נוסף שהרי הוא יצא לשעה שראויה להביא בה קרבן, ונחלקו בפסוק וקדש זה ראשו ביום שהוא שרבי למד שזה יום הבאת קרבנותיו ור' יוסי בר' יהודה למד שזה יום תגלחתו.

יש להקשות כמה ששינוי שחמשה מביאים קרבן עולה ויורד מדוע נקט התנא מנין, ויש לבאר שכתוב בסיפא נשיא כיוצא בהם ובאים להוציא מדברי ר"א שסובר שנשיא מביא שיעיר.

יש להקשות כמה ששינוי ארבעה אבות נזיקין מדוע התנא נקט מנין, ויש לומר שבא להוציא מדברי ר' אושעיא שונה י"ג אבות נזיקין, ור' אושעיא נקט מנין להוציא מר' חייא שמנה כי"ד אבות נזיקין, ור' חייא נקט מנין להוציא מוסר ומפגל.

ר' יוחנן אמר שיש עשה את כל הכריתות בהעלם אחד חייב קרבן על כל אחד, ואי אפשר לומר שפטור לגמרי שהרי נאמר כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתו, אך מנין שחייב על כל אחד ואחד בהעלם אחד אמר ר' יוחנן שהתורה כתבה שוב כרת באותו לחלק חטאות, ומקשה רב ביבי בר אב"י שנאמר שרק על אחותו יהיה חייב חטאת נוספת ועל השאר בחטאת אחת, אך קשה על רב ביבי וכי הוא לא למד את הכלל שדבר שהיה בכלל יוצא מהכלל ללמד לא ללמד רק על עצמו אלא על כל הכלל, שנאמר בפסוק והנפש אשר תאכל בשר ושלמים היו בכלל כל הקדשים ויצאו להקיש אליהם שכמו שהם קדשי מזבח וחייבים עליהם בטומאה כך כל הקדשים שהם קדשי מזבח חייבים עליהם בטומאה להוציא קדשי ברוך הבית, ויש לומר שדאי רב ביבי למד את הכלל אך כמו ששם אומרים שקדשי ברוך הבית יצאו מהכלל כך נאמר בכל עריות שיש צמצום מהכלל, שהתורה הוציאה רק אחותו שהיא עורה ואין לה היתר בחיי אסורה וכו' לא נלמד אשת איש לה היתר בחיי האסורה, ואמר ר' יונה ויש אומרים שרב הונא בר רב יהושע למד שנאמר בסוף הפרשה כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה והתורה מקישה את כל העריות לאחותו כמו שחייבים עליה בפני עצמה כך חייבים על כל העריות בפני עצמם בהעלם אחד, אך קשה לדעת ר' יצחק שהתורה פרטה כרת באחותו לומר שיש בה רק כרת ולא מלקות א"כ מנין הוא למד לחלק, ויש לומר שיש צמצום מהפסוק אלא אשה בנות טומאתה לא תקרב לחלק על כל אשה ואשה, ואכן גם רבנן למדו משם והתורה הוציאה כרת באחותו מהכלל ללמד שיש לחלק חטאות באחותו ואחות אביו ואחות אמו, אך קשה שלא צריך פסוק נוסף שהרי השמות חלוקים והגופים חלוקים, אלא יש לומר שבא לחלק באחותו שהיא גם אחות אביו וגם אחות אמו ור' יצחק ילמד את זה מסוף הפסוק ערות אחותו גלה, ולרבנן,

דף ג התורה פרטה בסיפא לאחותו שהיא גם בת אביו וגם בת אמו וללמד שלא עונשים מק"ו, ור' יצחק סובר שעונשים מק"ו, ועוד י"ל שהוא למד עונש מאזהרה שכמו שלא מזהירים מק"ו כך לא עונשים מק"ו.

ר"א אומר בשם ר' הושעיא שבכל מקום שמוציאים שני לאוין וכרת אחד יש לחלק חטאות ביניהם, והיינו מפטם וסך, שכתוב על בשר אדם לא ייסך ובמתכונתו לא תעשו כמותו, ונאמר כרת אחד איש אשר ירקח כמותו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו, ויש להקשות שאם יש כרת חלוק כי הלאוים חלוקים א"כ מדוע התורה צריכה לפרט כרת באחותו ללמד על כל עריות הרי ממילא הלאוין חלוקים, ויש לומר כו' יצחק לחייב על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו והוא לא למד מאחותו של הרישא שכתב כרית הפסוקים, ולרבנן שלמדו את זה מאחותו בסוף הפסוק זה בא לחלק על אחותו שהיא בת אביו ובת אמו שאם עונשים מק"ו, ור"ב בר יצחק מוכיח את זה מהמשנה שפרטה מפטם את השמן ומפטם את הקטורת והסך במשנה המשנה ומדוע נכתב מפטם קטורת בין מפטם שמן לסך שמן, אלא ללמד שכמו שבקטורת שזה לאו בפני עצמו יש בו כרת בפני עצמו כך במפטם שמן וסך שמן שהם לאוין נפרדים יש בהם כרת נפרד, ואין לומר שהמשנה רצתה לכתוב פיטומין יחד שלפ"ז המשנה תכתוב קודם מפטם קטורת ואח"כ יכתבו מפטם שמן וסך שמן א"כ זה בא ללמד שיש בהם חילוק חטאת.

לנחשים ועקרבנים חייב, ואמר אביי שאסור לחבר אפילו צירעה ועקרב שהם קטנים אך אם הם באים אחרי מותר.

יש להקשות לר' יוחנן שכפיפת קומתו היא מעשה מדוע עקימת שפתיו במגדף אינה מעשה,

דף ד מבאר רבא שחלק מאיסור מגדף הוא בלב אך במקום אחר עקימת שפתיו היא מעשה, ור' זירא מקשה מדוע שנינו יצאו עדים זוממים שאין בהם מעשה הרי נאמר בהם על פי, אמר רבא שעיך העדות היא כבאיייה.

שנו בברייתא שר' ישמעאל דרש בפסוק כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לחיבי על כל אחת ואחת, וחכמים אומרים שחייב רק אחת, ולכאורה נחלקו שלר' ישמעאל לוקים על לאו שבכללות ולרבנן לא לוקים על לאו שבכללות, ויש לדחות שגם לר' ישמעאל לא לוקים על לאו שבכללות אך כאן לומדים מהיתור בפסוק שהרי ניתן לכתוב כל חלב לא תאכלו ומדוע פרטה התורה שור כשב ועז א"כ למדו לחלק, ורבנן סוברים שהתורה פרטה שור כשב ועז שלא נאמר שחייבים גם על חלב חיה, אך לפי' גם ר' ישמעאל למד מזה למעט חיה, אלא יש לומר שלמדו ר' ישמעאל שהתורה יגלה לכתוב חלב שור והתורה הוסיפה כשב ועז ללמד חילוק חטאות, ורבנן סוברים שאם היה כתוב שור היינו לומדים חיה כמו בסניי שכתוב שור וחיה ועוף כיצא בו כך בחלב לכן פרטה התורה שור כשב ועז שרק עליהם יש איסור חלב, ור' ישמעאל סובר שלמד למעט חיה התורה היתה צריכה לכתוב חלב כשב או חלב עז ומדוע פרטה התורה שור כשב ועז ולומדים מזה לחלק, ורבנן סוברים שאם היה כתוב חלב כשב היינו אומרים שרק הם אסורים ושור ועז מותר שכשב חמור יותר שיש בו אליה, וכמו ששנה ר' חנניא מדוע מנה הכתוב אימורים בשור ובכשב ובעז שאם היה כתוב בשור היינו אומרים שרק בו מקריבים את האימורים כי הוא התרבה בנסכים ואם היה כתוב כשב בלבד היינו אומרים שרק בו קריבים האימורים כי הוא התרבה בהקריבה בשעירי' ע"ז, ואמנם מאחד לא לומדים אך ניתן ללמוד משנים, ויש לומר שאם היה כתוב כשב ועז היינו אומרים שרק בהם קריבים האימורים שהם התרבו לקרבן פסח, ואם היה כתוב רק שור ועז היינו אומרים שהם התרבו להקריבה בע"ז ואם היה כתוב שור וכשב היינו אומרים שבכשב יש צד ריבוי של אליה ובשור יש ריבוי נסכים ולכן לא לומדים משם, ולפי' קשה מדוע חלק ר' ישמעאל, ויש לומר שר' ישמעאל למד שהיה ניתן לכתוב כל חלב והתורה פרטה שור כשב ועז לחלק, ואין לומר שצריך לפרט כדי להתייר חלב חיה כי הפסוק מדבר בקדשים והוא דבר הלמד מעניני שוק בהמה ולא חיה, אך קשה שלפי' רבנן חלקו על דבר הלמד מעניני, ויש לומר שלכו"ע לומדים דבר מענינו, ונחלקו שר' ישמעאל סובר שלומדים לאו מלאו בין מלאו ובין מלאו של כרת, והלאו של חלב נאמר בענין קדשים שאין בהם חיה וא"כ שור כשב ועז בא לחלק, ורבנן סוברים שלומרים רק לאו מלאו ולא מלאו של כרת, ועוד ו"כ ששטמם שר' רבנן כמו שכתב רבא לרב זבדי מדוע לא יאסר אליה של חולין ואמר לו רב זבדי שכתב כל חלב שור כשב ועז ונאסר רק דבר ששונה בשלשתם וא"כ שור כשב ועז בא להתייר אליה של חולין, ור' ישמעאל סובר שא"כ מספיק לכתוב כל חלב שור והתורה פרטה גם כשב ועז לחלק, ואמר ר' חנינא שר' ישמעאל מודה שלגבי קרבן הוא מכיא חטאת אחת שהרי הלאו הזה לא דומה ללאו של עריות.

שנו בברייתא על הפסוק ועשה אחת ועשה הנה, ולמדו לחייב על כל אחת ואחת שאם אכל חלב וחלב עם אחד בשתי העלמות חייב שתיים וכן שני שמות בהעלם אחד חייב שתיים, והקשה רמי בר חמא לרב חסדא שאמנם בשם אחד בשתי העלמות חייב שתיים כי העלמות מחלקים אך מדוע שתי שמות בהעלם אחד חייב שתיים הרי צריך שהעלמות יחלקו, אמר לו רב חסדא שמדובר שאכל חלב של נותר שיש חיות נותר וחוב חלב, אמר לו רמי א"כ מדוע לא יהיה חייב משום קודש, ומבאר רב שיש שמדובר שאכל חלב של הקדש וכו' יהודה ששנינו שאם אכל חלב נבלה וחלב מוקדשים חייב שתיים, ור' יהודה סובר שבחלב מוקדשים לוקה שלש, וצחקו על כך בא"י מדוע לא העמידו בחלב שור כשב ועז וכו' ישמעאל שיש בזה חילוק חטאות וחייב שלש, **עמוד ב** ויש לומר שר' חנינא אמר שר' ישמעאל מודה שחייב רק חטאת אחת, אך קשה שגם כר' יהודה אי אפשר להעמיד שהרי ר"א אמר שר' יהודה מודה שמביא רק חטאת אחת ור"ל אמר בשם בר תאטוני שמדובר שאכל בשני בישולים נפרדים וכו' יהושע שהתחייב מחתומים.

רב שינאי אמר לרבא שלר' יהודה יש ג' לאוין חוקת עולם כל חלב וכל דם לא תאכלו, ועוד נאמר כל חלב שור כשב ועז לא תאכלו וכתוב וכל זר לא יאכל קודש אך מדוע של רבנן אין ג' לאוין, ויש לומר שהלאו של חוקת עולם נאמר רק בקדשים והלאו של כל חלב שור כשב ועז לא תאכלו נאמר בחולין, ואם היה כתוב בקדשים היינו אומרים שרק הם חמורים לאסור חלבם אבל חולין לא ואם היה כתוב את הפסוק של חולין היינו אומרים שרק חלב של חולין נאסר כי לא הותר מכללו אך חלב מוקדשים שהותר מכללו אליה בשור ועז, א"כ כשהותר בשרם הותר גם חלבם קמ"ל שאסור, ור' יהודה סובר שגם הפסוק כל חלב שור נאמר בענין של קדשים אך קשה וכי רבנן לא למדו דבר הלמד מענינו, ויש לומר שלכו"ע לומדים דבר מענינו, ונחלקו שלר' יהודה לומדים לאו מלאו וגם לאו מותר ורבנן סוברים שכל לומדים לאו מותר, ויש לומר מהפסוק כל חלב וכל דם לומדים להקיש חלב לדם שכמו שעל חלב לוקה שתיים כך על דם לוקה שתיים, וחכמים סוברים שיש בו רק אזהרה אחת, ויש להקשות שכמו שבחלב לוקה שתיים שיש בו שני לאוין כך בדם נאמר שתי לאוין כל חלב וכל דם לא תאכלו וכל דם לא תאכלו בכל מושבותיכם לעוף ולבהמה, אלא יש לומר שהשקש הוא שכמו שבחלב לוקה שלש כך בדם, ולכאורה אין צורך להקש שהרי כמו שבחלב יש לאו נוסף של זרות כך בחלב היה לאו נוסף של זרות, ויש לומר שהיינו אומרים שכמו שהתמעט דם מטומאה הוא יתמעט גם מזרות קמ"ל שיש בו איסור זרות, ולרבנן לומדים מההיקש כמו ששנינו שלמדו מהפסוק כל חלב וכל דם שכמו שחלב מיוחד שחלבו חלוק מבשרו ואין מצטרפים זה עם זה כך דם שדמו חלוק מבשרו, להוציא דם שרצים שאין דמם חלוק מבשרם הם מצטרפים זה עם זה, אך קשה שלמדו זה מהפסוק וזה לכן הטמא ללמד שדם המרץ והשרץ מצטרפים זה עם זה, ויש לומר שלולא ההיקש היינו אומרים שרק לטומאה הם מצטרפים אך לא לכילה הם לא מצטרפים, קמ"ל שלומדים מההיקש שהם מצטרפים גם לאכילה, ואמר רבינא שלפי' דם הנחש ובשרו מצטרפים, ולכאורה זה עצמו ההיקש, ויש לומר שהיינו אומרים שרק שרץ שהתרבה לטומאה

התרבה לאכילה ונחש שלא התרבה לטומאה הוא לא התרבה לאכילה, קמ"ל רבינא שלומדים מההיקש כל דבר שדמו לא חלוק מבשרו וזה כולל נחש.

רבא מבאר מדוע נאמרו ג' כריתות בדם אחת לדם חולין ואחד לדם קדשים ואחד לדם התמצית, אך זה מובן רק לר' יהודה ששנינו שדם התמצית באזהרה ולר' יהודה הוא בכרת אך לרבנן קשה למה בא הפסוק, אך גם לר' יהודה קשה ששנינו שר' יהודה אמר הרי נאמר דם וכתוב כל דם לומר שלמדנו רק דם קדשים שהנפש יוצאת בו שהוא מכפר ומנין לרבות גם דם חולין ודם התמצית שכתוב כל דם אלא פסוק אחד מלמד לדם חולין ואחד לדם קדשים ואחד לדם כיסוי, עוד אמר רבא שנאמרו ה' לאוין בדם אחת לדם חולין ואחד לדם קדשים ואחד לדם כיסוי ואחד לדם אברים ואחד לדם התמצית.

ר' אילא אומר שאם אכל מעשר דגן תירוש ויצהר לוקה שלש, וקשה הרי לא לוקים על לאו שבכללות, ויש לומר שהפסוק מיותר שהרי נאמר ואכלת לפני ה' אלויןך מעשר דגןך תירושך ויצהרך ומשמע רק בפנים ולא בחוץ, וא"כ מדוע נאמר לא תוכל לאכול בשערך מעשר דגןך תירושך ויצהרך ואין לומר שבא לחלק כי מהפסוק משמע רק עשה ולא לאו,

דף ה ולכן נאמר 'לא תוכל' להעמיד בלאו, אך קשה שזה לאו שבכללות אלא שהיה ניתן לכתוב לא תוכל לאאכלם ומדוע התורה מפרטת מעשר דגןך תירושך ויצהרך אלא בא לייתר אכילה לכל אחד.

ר' יצחק אומר שהאוכל לחם וקלי וכרמל קודם העומר וקדש ג', אך קשה הרי לא לוקים על לאו שבכללות, ויש לומר שהפסוק מיותר שהיה ניתן לכתוב לחם והיינו לומדים ממנו קלי וכרמל, אך יש לפרוך שלחם התרבה אצל חלה, ואם היה כתוב קלי ולא היה כתוב לחם לא היינו לומדים לחם מקלי שהרי קלי הוא בעין ולחם לא, וכרמל לא לומדים מקלי כי הוא התרבה אצל מנחות, ואם היה כתוב כרמל לא היינו לומדים ממנו לחם וקלי שיש לפרוך שכרמל לא השתנה מבריייתו, ואמנם לא לומדים מאחד ומשנים גם אין ללמוד בצד השונה שאם היה כתוב קלי וכרמל לא היינו לומדים מלחם שהשתנה מבריייתו וקלי וכרמל עדיין בעין, ואם לא היה כתוב כרמל לא היינו לומדים מלחם וקלי כי הם התרבו אצל מנחות, ור' יצחק יבאר שלא צריך לכתוב קלי וניתן ללמוד מלחם וכרמל שאם נפרוך שלחם התרבה אצל חלה כרמל יוכיח, ואם נפרוך שכרמל לא השתנה כלל מבריייתו לחם יוכיח לכן לוקה על קלי שהוא מיותר, ואין לומר שרק על קלי שהוא מיותר ילקה גם על הלאו הזה ועל כרמל ולחם ילקה רק אחד שא"כ יש לכתוב לחם כרמל וקלי או קלי כרמל ולחם, ומדוע נכתב קלי באמצע ללמד שלחם עם קלי חייב לאו נוסף, וכן כרמל עם קלי חייב לאו נוסף.

ר' נציא אומר שלעולם אין לזולל בגזירה שיהיה פגול חוץ לזמנו הוא אחד מגופי תורה ולמדו בו כרת בגזירה שיהיה כמו שאמר ר' יוחנן שזבדא בן לוי שנה שנאמר בפיגול ואוכליו ועונו ישא ובנתר נאמר והנפש האוכלת ממנו עונוה תשא ונכרתה, ור' סימאי אומר שאין לזולל בגזירה שיהיה נותר הוא אחד מגופי תורה ולמדו בו כרת בגזירה שיהיה ואוכליו ועונו ישא כי את קדש ה' חילל וכתוב ושרפת את הנותר באש כי קדש, ואביי אומר שאין לזולל בגזירה שיהיה נותר הוא אחד מגופי תורה ולמדו אותה בגזירה שיהיה כמו שאמר רבא שר' יצחק בר אביומי אמר שלומדים גזירה שיהיה הנה הנה לאיסור וגזירה שיהיה זימה זימה לעונש שריפה, ורב אשי אומר שלא לזולל בגזירה שיהיה שיהיה נסקלים הם גופי תורה ולמדו אותם בגזירה שיהיה שנאמר בנסקלים דמיהם במ ובאוב ידועני נאמר דמיהם במ כמו ששם כתוב סקילה, כך בכל נסקלים,

שנו בברייתא שהמפטם את השמן ללמוד בו או למסרו לציבור פטור, ואם לסוך ממנו חייב והסך ממנו פטור, שחייבים רק על סיכת שמן המשחה מעשה משה ולומדים פטום שמן המשחה גזירה שיהיה במתכונתה מקותרת שכתו בכמתכותה, ובקטורת נאמר לא תעשו לכן שרק לכן נאסר אך מותר כדי למסור לציבור ואין לומר שנלמד מקטורת משמן שכמו ששמן אין איסור שמפטמו לחצאין כך בקטורת לא יהיה איסור במפטמו לחצאין, והרי אבא אמר שמפטם קטורת לחצאים חייב ושמן שפטמו לחצאים פטור, ויש לומר שבשמן נאמר ובמתכותה לא תעשו כמותו שרק כמותו נאסר ולא חציו אך בקטורת נאמר ובקטורת אשר תעשה כל עשייה של קטורת והרי יכול להקטיר פרס בשחרית ופרס בין הערבבים.

שנו בברייתא ששמן המשחה נעשה ממר דרוה ה' מאות וקדה ה' מאות וקנמן בשם ה' מאות וקנה בושם מאתים חמישים יחד הם אלף שבע מאות וחמישים, ולכאורה מדוע התנא צריך לסכם את המנין יש לומר שהיה קשה לתנא שנאמר שקנה בשם ה' מאות כמו קנמן בשם שכתוב בו חמישים ומאתים וא"כ כולם יחד אלפיים, קמ"ל שא"כ היה צריך שכתוב קנמן בשם וקנה בשם מחציתם חמישים ומאתים אלא שקנה בשם רק מאתים וחמישים.

רב פפא שאל את אביי האם כששוקל את הסימנים הוא שוקל עם הכרע או רק עין בעין בדיוק, אמר לו אביי הרי נאמר בד בבד ואיך אתה אומר בהכרע, אמר לו רב פפא הרי רב יהודה אמר שהקב"ה יודע הכרעות שמניח את הכרעות כמו שהם א"כ יש בהם הכרע, אלא אמר רב יהודה שמדוע בקנמן בשם מביא מחציתו חמישים ומאתים כפועם אחת וחמישים ומאתים שוב ולא מביא יחד חמש מאות א"כ יש בהם הכרע והקב"ה יודע הכרעות, ומה שכתוב בד בבד מבאר רבינא שלא ישקול בשם כנגד המשקל ואח"כ ישקול קדה וקנמן כנגד הבשם.

שנו בברייתא שלר' יהודה בשמן המשחה שלקו את העקרים ור' יוסי אומר הרי אינו מספיק כדי לסוך את העקרים אלא מביא את העקרים ושולק אולם במים והציף עליהם שדמן המשחה הוא קלט אלת הריח ואח"כ הוא קינה את השמן מהעקרים, אמר לו ר' יהודה **עמוד ב** וכי רק נס אחד נעשה בשמן המשחה הרי הרבה ניסים נעשו בו מתחלה ועד סוף שהרי הוא היה רק י"ב לוג במשחו בו המשכן וכליו ואהרן ובניו כל ימי המילואים ונמשחו בו כהנים גדולים ומלכים וכולו קיים לעתיד לבא שכתוב שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם זה בגימטריא י"ב, וכן שנו בברייתא נוספת שר' יהודה אומר ששמן המשחה נעשה משה במדבר נעשו בו הרבה ניסים מתחלתו עד סופו שהוא היה רק י"ב לוג וכמה הירחה בולעת ממנו וכמה העקרים בולעים וכמה האש שורפת, ונמשחו בו המשכן וכליו ואהרן ובניו כל ימי המילואים וכמה ניסים גדולים ומלכים, וכך גדול בן כה"ג נמשח לאו מושחים מלך בן מלך אך את שלמה משחו מפני המחלוקת של אדוניה, ואת יהואש משחו מפני עתליה, ואת יהואחז משחו מפני היוקים אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים, מנין שמשחו כה"ג בן כה"ג שכתוב והכהן המשיח תחתיו מבניו וניתן לכתוב והכהן תחתיו ומדוע כתוב

המשיח ללמד שלם מבניו רק מי שנמשח הוא כה"ג ואם לא נמשח איננו כה"ג, ומה שלא מושחים מלך בן מלך אמר בר אבא בר יעקב שכתוב למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו כל הימים והיא ירושה לבנו, ומנין שאם יש מחלוקת מושחים אפילו בן מלך ולא בכל מקרה שהמלך רוצה בנו מולך תחתיו, אמר רב פפא שכתוב בפסוק בקרב ישראל רק בזמן שלום בישראל.

שנו בברייתא שיהוא נמשח מפני מחלוקת יהורם בן אחאב, לכאורה בכל מקרה הוא היה נמשח כי הוא מלך ראשון, ויש לומר שחסר בברייתא וכך יש לשנות במלכי בית דוד נמשחו ולא מלכי ישראל ואת יהוא משחו מפני מחלוקת של יהורם בן אחאב, ומנין שרק מבית דוד נמשחו שנאמר אצל דוד קום משחהו כי הוא זה זה טעון משיחה ואחר לא טעון משיחה, אך יש להקשות וכי בגלל מחלוקת יהורם משחו ומעלו בשמן המשחה, ויש לומר כדברי רב פפא שהוא נמשך רק בשמן אפרסמון טהור.

יש להקשות על הני"ל שיהויקים גדול מיהואחו שנתיים הרי נאמר ובני יאשיהו הבכור יוחנן והשני יהויקים והשלישי צדקיהו והרביעי שלום ואמר ר' יוחנן שיהואחו הוא צדקיהו והוא שלום, ויש לומר שאכן יהויקים היה הבכור ומה שכתוב יוחנן הבכור שהוא היה ראוי למלכות, אך קשה איך העמידו את הצעיר קודם הגדול הרי נאמר ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור, ויש לומר שיהויקים היה ממלא מקום אבותיו, אך יש להקשות איך ניתן לומר שלום הוא צדקיהו הרי הפסוק מונה אותו שלישי ורביעי, ויש לומר שהוא נקרא שלישי שהוא שלישי לבנים והוא נקרא רביעי שהוא היה רביעי למלכות שביניה בן יהויקים מלך לפניו ובתחילה מלך יאחזו ואחריו יהויקים ואחריו יכניה ואחריהם יחזקיהו.

שנו בברייתא ששלום הוא צדקיהו והוא נקרא שלום שהוא היה שלם במעשיו או שנשלמה בימיו מלכות בית דוד ושמו הוא מתניה כמו שנאמר וימלך את מתניה דודו תחתיו ויסב את שמו צדקיהו, שהוא אמר לו ש'ה' יצדיק עליו את הדין אם ימרוד בו, שנאמר ויבארו בבלה וכתוב וגם במלך נבוכדנצר מלך בכך מרד אשר השביעו באלוקים.

יש להקשות וכי בזמן יהואחו היה שמן המשחה הרי שנינו שמשגנו הארון נגזנו עמו צנצנת המן וצלוחית שמן המשחה ומקלו של אהרן עם השקדים ופרחים והארגו שגורו בו הפלישתים דורון לאלוקי ישראל, שכתוב ואת כלי הזהב אשר השיבותם לו אשם תשימו בארגו מצדו ויאשיהו גזנו שכתוב ויאמר המלך אל הכהנים תנו את ארון הקדש, ואמר ר"א שלומדים צנצנת בגזירה שיה שם מהארון ולומדים מקלו של אהרן בגזירה שיה משמרת מצנצנת, ולומדים שמן המשחה בגזירה שיה דורות דורות מצנצנת, ואמר רב פפא שיהואחו נמשח בשמן אפרסמון טהור.

שנו בברייתא שהמלכים נמשחו כמו נזר והכהנים כמו כי ומבאר רב מנשיא כמו כף יוונית.

בברייתא אחת שנו שבתחלה יצוק שמן על ראשו ואח"כ נתן לו שמן בין ריסי עיניו ובברייתא נוספת שנינו שבתחילה נתן שמן בין ריסי עיניו ואח"כ יצוק על ראשו, ונחלקו התנאים האם יציקה עדיפה או משיחה עדיפה הסובר שיציקה עדיפה למד שכתוב קודם בפסוק יצוק משמן המשחה על ראש אהרן, ומי שסובר שמשחה עדיפה כי כך עשו בכלי שרת, ומה שכתוב ויצק לפני וימשח הכהונה שמדוע ויצק מפני שמשחו ככל.

שנו בברייתא על הפסוק כשמן הטוב בר הראש שהיו תלויות כמו שתי טיפות כמרגליות מהשמן בזקנו של אהרן ואמר רב כהנא שכשהוא דיבר הם עלו וישבו בעיקרי זקנו ומשה דאג שמא הוא מעל בשמן ויצאה בת קול ואמרה כטל חרמון שיורד על הררי ציון שכמו שאין מעילה בטל כך אין מעילה בשמן שעל זקן אהרן אך אהרן דאג שאמנם משה לא מעל אך הוא עצמו מעל, יצאה בת קול ואמרה לו הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד שכמו שמשח לא מעל כך אתה לא מעלת.

שנו בברייתא שמשחו מלכים על המזנין כדי שמשח מלכותם שכתוב ויאמר המלך אל בניהו והורדתם אותו אל גיחון ומשח אותו שם.

אמר רב אמי שמי שרוצה לדעת אם שנתו תמשך ידליק נר בעשרה ימים שבין ראש השנה ליוה"כ ויניח בבית שלא נושם בו רוח, אם אורו נמשך ידע שיגמור את שנתו, הרוצה לדעת אם עסקו יצליח יגדל תרנגול ואם הוא ישמין ויטב ידע שיצליח, היוצא לדרך ורוצה לדעת אם ישוב לביתו יכנס לבית אפל במקצת,

דף ו א הוא רואה את צלו ידע שישב לביתו אך לא יעשה כך כדי שלא יהיה לו חולשת דעת וזה יגרום להרעת מזלו.

אביי אומר שאם יש משהו בסמינים א"כ אדם יהיה רגיל לאכול בר"ה קרא רוביא כתי' וסילקא ותמרים.

רב משרשיא אמר לבניו שכשילמדו לפני רבם יגרסו קודם את המשניות ואח"כ יכנסו לרבם, וכשהם לומדים לפני יראו את פיו כמו שנאמר והיו עיניך רואות את מוריך, וכשילמדו שמועות ילמדו על המים ששמועות תמשך כמים, ועדיף לשבת באשפות של מתא מחסיה ולא בארמונות של פומבדיתא, טוב לאכול דג מוסרח ולא מכותח משוכח מאד שעולה על הסלעים.

מה שכתוב בתפלת חנה רמה קרני יש לדרוש שהיא רמה שדוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותו ואילו יהוא שנמשחו בפח לא נמשכה מלכותם.

שנו בברייתא שהמפטם קטור ללמד בה או למסרה לציבור פטור ואם פיתם להריח חייב והמריח פטור אלא שמעל, יש להקשות וכי יש מעילה בריח הרי ר"ש בן פזי אמר בשם ריב"ל בשם בר קפרא שקול מראה וריח אין בהם משום מעילה, יש לומר שבריה לאחר שעלתה תמורתו לא מועלים בו שאין דבר שנעשתה מצותו ומועלים בו, ויש להקשות הרי תרומת הדשן נעשתה מצותה ומועלים בה, יש לומר שתרומת הדשן ובגדי כהונה הם שני תרומים הבאים כאחד שאינם מלמדים, אך זה מובן רק לרבנן אך לא לר' דוסא ששנינו על הפסוק בבגדי כה"ג ביה"כ והניחם שם שהם טעונים גניזה, ור' דוסא אומר שהם כשרים לכהן הדיוט ומה שכתוב והניחם שם זה מלמד שלא ישתמש בהם ליוה"כ אחר, ור' דוסא יבאר שתרומת הדשן ועגלה ערופה הם שני כתובים שבתרומת הדשן נאמר ושמו אצל המזבח שהם טעונים גניזה ובעגלה ערופה נאמר וערפו שם את העגלה בנחל ללמד שטעון גניזה, ולמ"ד ששני כתובים שבאים כאחד מלמדים הוא סוכר שכאן אינן מלמדים שכתוב בתרומת הדשן **ושמו** רק כאן ולא במקום אחר ועגלה ערופה נאמר הערופה ולא בדבר אחר.

שנו בברייתא שסימני פיתום הקטורת הם: צרי צפורן חלבנה לבונה, ומשקל כל אחד מהם ע' מנה, מור וקציעה שכולת נרד וכרכום, ומשקל כל אחד מהם ט"ז מנה,

הקושט משקלה שנים עשר, וקילופה משקלה שלשה, וקנמן תשעה, ומביא ט' קבין בורית כרשינה וג' סאה יין קפריסין ואם אין לו יין קפריסין יביא יין חוררין עתיק, ויביא רובע מלח סדומית ועוד עשב מעלה עשן כל שהוא, ור' נתן אמר שמוסוף כל שהוא מכיפת הירדן ואם נתן בה דבש היא פסולה ואם חיסר אחד מכל סממניה חייב מיתה, ורשב"ג אומר שהצרי הוא שרף שנוסף מצעי הקטף, בבורית כרשינה מושחים את הצפורן כדי שתהיה נאה וביין קפריסין שורים את הצפורן כדי שריחה יהיה חזק, ומי רגלים יפים לה אך לא מכניסים ממי רגלים למקדש וזה כדברי ר' יוסי בן ר' חנינא שאומר שכל מעשיהם הם בקדש שנאמר קדש היא קדש תהיה לכם, ויש להקשות ששנינו שכל אחד הקדש נכסיו והיו בהם דברים הרואים לקרובנות ציבור נתנו לאומנים בשכרם ואין לפרש שהדברים הללו הם בהמה וחיה שהרי המשנה מנתה את זה קודם ואם הכוונה ליינות שמנים וסלתות גם אותם מנו קודם א"כ מדובר בקטורת והיא לא קדושה. ואמר ר' אושעיא מדובר בקטורת של שכר האומנים כמו ששנינו מה עשו עם מותר הקטורת הפרישו ממנה שכר לאומנים וחיללוה על מצות האומנים ונתתה אותה לשכר האומנים ואח"כ קונים אותה מהם מהתרומה החדשה, ורב יוסף מקשה הרי בכל המותרות נאמר שחזורים ולוקחים מתרומה חדשה וזה לא נאמר בקטורת, אלא מבאר רב יוסף שמדובר שהיה בנכסים אחד מסממני הקטורת.

שנו בברייתא שהקטורת היתה ש"ח מנים ומתוכם ש"ה כמנין ימות החמה, והיו ג' מנים יתירים שהם כמנין כה"ג מלא חפניו ביה"כ והשאר ניתן לאומנים בשכרם, כמו ששנינו שממותר הקטורת הפרישו לשכר האומנים וחיללוה על מצות האומנים ונתתה אותה לאומנים בשכרם וחזורים וקונים אותם מתרומת הלשכה.

עמוד ב שנו בברייתא שממותר הקטורת אחת לס' או לע' שנה היו צריכים לפטם רק חצי שיעור ולכן סובר רשב"ג בשם הסגן שיחיד שפיטם לחצאים חייב אך הוא לא טבע אם פיטם לשליש או רביעי, וחכמים אומרים שבכל יום תקנוה במתכונתה וזה כדברי רבא שאמר שאם פיטם שמן המשחה לחצאים חייב, כמו שכתוב והקטורת אשר תעשה כל אשר תצאצא מלך בכך מרד אשר השביעו באלוקים.

שנו בברייתא שהחזירו את מותר הקטורת למכתשת פעמיים בשנה, בימות החמה פזורה כדי שלא תתעפש, ובימות הגשמים צבורה כדי שלא יפגו ריחה, ואבא יוסי בן יוחנן אומר שכשהוא שוחק אומר הדיק היטב הטב הדיק, ויש מהם ג' מנים יתירים שהם כמנין כה"ג מלא חפניו ביה"כ והוא שוחק יפה יפה כדי שתהיה דקה מדקה, כמו ששנינו שכתוב ביה"כ דקה וקשה הדיק כבר נאמר בכל הקטורת ושחוקת ממנה הדיק אלא שביה"כ היא תהיה דקה מן הדיק, ומה שכתוב אומר הדיק היטב זה כדברי ר' יוחנן שאומר שכמו שהדיבור רע ליין כך הוא טוב לבשמים.

ר' יוחנן אומר שנאמר למשה בסני' י"א סממנים ורב הונא אומר שלומדים את זה מהפסוק קח לך סמים שתיים נטף שחלת וחלבנה חמשה, וכתוב שוב סמים היינו כמו החמשה יחד עשרה וכתוב לבונה זכה יחד י"א, ואין לומר שהחמשה הוא כלל ונטף שחלת וחלבנה פרט וחזר וכלל סמים לדרוש כעין הפרט שהוא דבר שקוטר ועולה וריחו נודף, ואין לומר שא"כ מספיק לכתוב רק פרט אחד כי צריך לכתוב אותם שאם היה כתוב נטף היינו אומרים שרק מין אילן ולא גידולי קרקע לכן כתוב שחלת ואם היה כתוב שחלת היינו אומרים רק גידולי קרקע ולא אילן, וחלבנה כתוב לגופו שהרי ריחה רע, ויש לומר שאין לדרוש כעין הפרט שהרי כבר כתוב קח לך, ואין לומר שסמים השני הוא שתיים כמו הראשון שא"כ יש לכתוב סמים יחד ואח"כ יכתבו נטף שחלת וחלבנה, ואצל ר' ישמעאל למדו שסמים הוא כלל, ונטף שחלת וחלבנה פרט, וכתוב סמים כלל נוסף ללמוד כעין הפרט שהוא דבר שקוטר ועולה וריחו נודף, ואין לומר שהוא כלל בכלל הראשון ופרט פרט ראשון, שאין ללמוד כך אלא בלשון ראשון, והיינו שקשה לתנא שנאמר שסמים השני הוא שתיים כמו הראשון ומתוך התנא שלא כתוב סמים יחד, וקשה לתנא בפרט הראשון שנאמר שמיני אילנות נלמד מנטף וגידולי קרקע נלמד משחלת וא"כ נלמד גם מלבונה זכה דבר שריחו נודף אף שאינו קוטר ועולה, ואומר התנא א"כ נכתוב לבונה זכה באמצע אך אם נכתוב באמצע ונלמד סמים יהיו י"ב סממנים אך היה ניתן לכתוב לבונה זכה באמצע וחלבנה בסוף, ור"ל אומר שלומדים את זה מגוף המילה קטורת שמשמע קוטר ועולה.

ר' חנא בר בינא אומר בשם ר"ש חסידא שבתענית שאין בה מופשעי ישראל היא לא תענית שהרי חלבנה ריחה רע והיא נמנית עם שאר סממני הקטורת, ואביי לומד מהפסוק ואגודתו על ארץ יסדה שישאל באגודה.

שנו בברייתא שאם סך משמן המשחה על בהמה וכלים פטור, והסך על עכו"ם ומתים פטור, ובהמה וכלים שפטור למדו מהפסוק על בשר אדם לא ייסך ובהמה וכלים אינם אדם, אך לכאורה עכו"ם בכלל אדם ויש לומר שהם לא בכלל אדם כמו שכתוב ואתן צאן מרעיתי אדם את אדם שרק אדם קרויים אדם ולא עכו"ם, ואף שנאמר במדין ונפש אדם ששה עשר אלף יש לומר שבא למעט בהמה, אך קשה שכתוב ואני לא אחוס על נינוה וכתוב שם ריבוא אדם, ויש לומר שבא למעט בהמה, ועוד יש לומר שממעטים בהמה ועכו"ם כדברי התנא ששנה לפני ר"א שכל שישנו בסך ישנו בלא ייסך ומי שלא נאסר בסך פטור הסך אותו, בברייתא נוספת שנינו שמי בסך ישנו במשחה לבהמה וכלים ועכו"ם ומתים פטור, והסך מלכים וכנהנים לר"מ חייב ולר' יהודה פטור ולר"מ הסך כל שהוא חייב ולר' יהודה כזית, אך קשה שר' יהודה אמר שפטור, ויש לומר שר' יהודה פטר רק במלכים וכנהנים ולהדיוט חייב כשיעור כזית, ואמר רב יוסף שנחלקו ר"מ ור' יהודה שר"מ למד בפסוק על בשר אדם לא ייסך וכתוב ואשר יתן ממנו על זר כמו שנתניה הוא כל שהוא כך סיכה בכל שהוא, ור' יהודה וכו' שלומדים נתניה שעל זר מנתניה בכל מקום שהוא כזית, ולכו"ז סיכת מלכים וכנהנים המשיחו הוא כל שהוא, ואמר רב יוסף שנחלקו ר"מ ור' יהודה בסיכת מלכים וכנהנים שר"מ למד ואשר יתן ממנו על זר ומלך וכהן הם עדיין זרים ור' יהודה סובר שצריך שיהיה זר מתחילה ועד סוף ומלך וכהן הם לא זרים, ור' איקא בר רב אמי אומר שהם נחלקו לשיטתם,

דף ז ששנינו שבת כהן שנישאה לישראל ואכלה תרומה משלמת קרן ולא חומש ומיתתה כזיתנה שבריפה ואם נישאה לאחד מהפסולים לר"מ משלמת קרן וחומש ומיתתה בנזק, וחכמים סוברים שגם בנישאה פסולים אינה משלמת קרן וחומש ומיתתה שריפה כי היא לא זרה מתחילה ועד סוף.

אמר רב יוסף שר"מ ור' יהודה נחלקו רק בנתינת שמן המשחה אך שאר נתינות לכו"ע כזית.

ר"א אמר לתנא ששנה לפניו שרק מי שבבל יסיך חייב מי שסך אותו וזה מוכח במלה בל יסיך שנית לקרוא בל יסיך. **רב חנניא** שנה לפני רבא מנין שכה"ג נטל מהשמן של ראשו ונתנו על בני מעיו שחייב שכתוב על בשר אדם לא יסיך ורב אחא בר רבא אמר לרב אשי מדוע מותר לכהן ססך בשמן של תרומה שנכדו ישראל יכול להתעגל בו להנות מהשמן, אמר לו רב אשי שבתרומה נאמר ומתו בו כי יחללוהו והשמן כבר מחולל אך בשמן המשחה נאמר כי נזר אלוקיו על ראשו שאף שהוא עליו הוא לא התחלה.

המשנה אמרה שבכל כריתות יש חטאת בשוגג ואשם תלוי בלא נודע מלבד טומאת מקדש וקדשיו, ויש לדקדק ממה המעט טומאת מקדש וקדשיו, ולכאורה הכוונה שאין בהן אשם תלוי, אך לפ"י יש לשנות גם מי שעבר עליו יה"כ שאינו מביא אשם תלוי, אמר ר"ל שהמשנה מונה רק מי שהחטא קיים והתורה פטרה אותו אך מי שעבר עליו יה"כ החטא לא קיים שהוא התכפר ביה"כ, ור' יוחנן אומר שבמדובר במבטע שיהיה"כ לא מכפר לו, וחתי יה"כ הוא יצטרך להביא אשם תלוי, ור"ל סובר שיהיה"כ מכפר לו מבטע, ואבוי ורבא נחלקו במחוקתם שאבוי סובר שהאומר לא יתכפר לי חטאתי היא לא מכפרת, ורבא סובר שהיא מכפרת ולכ"י אם אמר לא תיקרב היא לא תכפר ונחלקו כשאמר תיקרב ולא תכפר, שלאבוי היא לא מכפרת שהרי הוא אמר לא תכפר, ולרבא היא מכפרת שהרי הוא רוצה שהיא תיקרב והכפרה באה ממילא, ורבא חזר בו שהרי שנינו בבבביתא שיתכן לומר שיהיה"כ יכפר גם על מי שלא שב, אך יש ללמוד מהדין שכמו שחטאת ואשם מכפרים רק על השבים כך יהיה"כ מכפר רק על השבים, אך יש לדחות שאשם וחטאת מכפרים רק על שוגג ויה"כ מכפר גם על מיד וא"כ הוא יכפר גם על שאינם שבים לכן נאמר אך, ואין לפרש שבים ולא שבים מזיד ושוגג שהרי כתוב אח"כ שחטאת ואשם מכפרים רק על שוגג, אלא כדברי עולא בשם ר' יוחנן שאם אכל חלב והפריש קרבן והמיר דתו וחזר בו כיון שנדחה ידחה, ויש לומר שאמנם הקרבן נדחה אך האדם הוא בכלל כפרה אלא ודאי שב ולא שב הכוונה בין שאמר תכפר עלי חטאתי בין אמר לא תכפר על חטאתי, וכתוב שהיא לא מכפרת, ויש להקשות ששנינו שאין לומר שיהיה"כ לא יכפר אלא על מי שהתענה בו ולא עשה בו מלאכה וקראו מקרא קדש ואם לא התענה בו ועשה בו מלאכה ולא קראו מקרא קדש הוא לא יכפר, לכן נאמר יום כיפורים הוא, וסתם סיפרא זה כר' יהודה וא"כ קשה משני הברייתות, ואבוי מכאן שבברייתא אחת רבי שנה לדעת ר' יהודה ובשניה הוא שנה לשיטתו שהוא אמר שכל עבירות שבתורה בין עשה תשובה ובין לא עשה תשובה יהיה"כ מכפר חוץ מפרק עול ומגלה פנים בתורה ומפר ברית בשר, שאם עשה תשובה יהיה"כ מכפר ואם לא עשה תשובה יהיה"כ לא יכפר, ורבא אומר ששני הברייתות הם בשיטה אחת ורבי מודה שיהיה"כ לא מכפר על העבירות שעשה בו שאם לא כן איך יש חיוב כרת על אפילה או מלאכה ביה"כ הרי כל עשה הוא מכפר, אך יש לדחות שמדובר בשנת מלאכה בלילה ומת בעלות השחר שהיום לא כיפר עליו, ובכרת שעבר ביום ניתן לומר שמדובר שכששאל אומצא היה נחנק ומת מיד שלא היה שהות ביום לכפר עליו, או שעשה עבודה שמוקל לשקיעת החמה או שכשעשה מלאכה המעדר פגע בראשו והמית אותו ולא היה שהות ביום לכפר עליו.

חכמים אמרו במשנה אף מגדף יש לבאר ששמעו חכמים שר"ע מנה בעל אוב והוא לא שנה ידעונו והם אמרו לו שכמו שבידעונו אינו חייב כי לא עשה מעשה כך מגדף הוא לא עושה מעשה, ובבבביתא שנו שלר"ע מגדף מביא קרבן כי נאמר בו כרת וכתוב חטאו ישא, אך יש להקשות על הכלל הזה שבספסוף ומילה כתוב כרת ובכ"ז אין בהם חטאת **עמוד ב** ויש לפרש שר"ע אומר שמגדף מביא קרבן כי כתוב בו כרת במקום קרבן וסובר ר"ע שהיה ניתן לכתוב כרת סתם וכתבו את זה במקום קרבן ללמד שיש בו קרבן, ור"ע מביא פסוק נוסף חטאו ישא כדי לענות על דברי חכמים שהם אמרו שמגדף הוא בלי מעשה, ואמר ר"ע שמגדף הוא מברך את ה' וכתוב בו כרת ואמרו לו חכמים שזה בא לתת כרת במקלל שכתוב בו חטאו ישא, ולמדו מפסוק שני שכתוב חטאו ישא שזה כרת.

שנו בבבביתא על הפסוק את ה' הוא מגדף ומבאר איסי בן יהודה כמו שאומר אדם לחבירו גירפתה הקערה וחסרת דבר והוא פושט ידו בעיקר ומגדף הוא מברך את ה', ור"א בן עזריה מפרש שזה כאדם האומר לחבירו גירפת הקערה ולא חסרת שמגדף הוא עובד ע"ז, ובבבביתא נוסף שנו שר"א בן עזריה אומר שמגדף הוא עובד ע"ז וחכמים אומרים שזה בא לתת כרת למברך את ה'.

משנה יש יולדות שמביאות קרבן ונאכל ויש שמביאות קרבן שאינו נאכל ויש שאינן מביאות, לר"מ המפלת כמין בהמה חיה ועוף מביאה קרבן ונאכל ולחכמים רק כשיש בן מצורת אדם, והמפלת סנדל או שליא או שפיר מרוקם והיוצא מחותך וכן שפחה שילדה מביאות קרבן ונאכל, אלו שמביאות ואינו נאכל: המפלת ולא ידוע מה הפילה וכן שתי נשים שהפילו אחת ממין שחייב ואחת ממין שאינו חייב, ואמר ר' יוסי שזה רק באופן שאכתוב הלכה למורה ואחת למערב אך אם שתיהן עומדות לפנינו שתיהן מביאות קרבן אחד והוא נאכל, אלו שאינן מביאות: המפלת שפיר מלאים מלא דם מלא גנונים והמפלת כמין דגים וחגבים שקצים ורמשים, והמפלת ביום ארבעים ויוצא דופן, ור"ש מחייב את היולדת ביוצא דופן בקרבן. **גמרא** מנין ששפחה חייבת שנו בבבביתא על הפסוק דבר אל בני ישראל מנין לרבות גירות ושפחה שכתוב אשה, ומה שהמשנה צריכה לרבות שפחה והרי זה פשוט שכל מה שאשה חייבת שפחה חייבת אך היינו אומרים שזה רק בדבר ששה באיש ובאשה וקרבן יולדת שאין באיש שפחה לא תהיה חייבת, קמ"ל שהיא חייבת.

ר' יוסי אומר בספק של שני נשים שיביאו קרבן, והכוונה שהן יביאו קרבן אחד ויתנו עליו, אך קשה ששנינו לקמן שלר"ש בספק של שנים שנים מביאים חטאת אחת, ור' יוסי סובר ששנים לא מביאים חטאת אחת, משמע שלר' יוסי לא שייך תנאי, אמר רבא שר' יוסי מודה במחוסרי כפרה שיביאו קרבן בתנאי, וכן אמר רבין בשם ר' יוחנן שדוקא בחטאת חייב ידיעה וכתוב או הודע אליו חטאתו לכן לא שייך ששנים יביאו ויתנו, אך כאן הנשים מביאות שהן יהיו מותרות באכילת קדשים כמו שכתוב בסיפא של המשנה שר' יוסי אומר שכל חטאת שבאה על חטא אין שתיים מביאות אותה.

ר"ל מבאר בטעמו של ר"ש שביוצא דופן חייבת קרבן שכתוב ואם נקבה תלד לרבות לידה אחרת והיינו יוצא דופן, ור' מני בר פטיש מבאר שרבנן למדו מהפסוק אשה כי תוריע וילדה דוקא כשהיא לידה ממקום שהיא מורעת.

משנה מי שהפילה ליל שמונים ואחד לבי"ש הוא פטור מקרבן ולכ"ה חייב, ואמרו ב"ה מה ההבדל בין ליל פ"א ליום פ"א הרי אם הוא שוה לטומאה שהדמים שהיא רואה טמאים הוא שוה גם לקרבן, אמרו להם ב"ש שבים פ"א היא יצאה לשעה שראויה להביא קרבן, ובבבביתא פ"א עדיין לא היה שעה הראויה לקרבן, אמרו להם ב"ה

הרי אם יום פ"א חל בשבת היא לא יצאה לשעה הראויה לקרבן ובכ"ז היא חייבת בקרבן, אמרו להם ב"ש שכשחל בשבת אף שאינו ראוי לקרבן יחיד אך הוא ראוי לקרבן ציבור אך המפלת אור לפ"א הלילה לא ראוי גם לקרבן ציבור, ואין הוכחה מטומאת הדמים שהרי גם המפלת תוך מלאת בדמים טמאים והיא פטורה מקרבן.

דף ח גמרא שנינו שב"ה אמרו שכתוב לבת לרבות ליל פ"א. **ר' הושעיא** היה מצוי לפני בר קפרא והוא עזב אותו ועבר ללמוד לפני ר' חייה, ובר קפרא פגש בו והוא שאל את בר קפרא מה יסברו ב"ה בזב שראה ג' ראיות בליל ח' או האם טעמם של ב"ה בהפילה ליל פ"א מהפסוק לבת אבל בזב אינו פסוק מיותר, או שאין חילוק, אמר לו בר קפרא מה ר' חייה הפבלי אומר ושתק ר' הושעיא ושאל אותו ר' הושעיא דבר נוסף אמר לו בר קפרא מה עיני אומר, אמר ר' הושעיא שצריכים לדברי עיני.

יש לחזור על הראשונות שב"ה למדו מבת, לכאורה נחלקו תנאים בזב שראה ג' ראיות בליל ח' שבבבביתא אחת נאמר שהוא מביא קרבן נוסף, ובבבביתא אחת כתוב שאינו מביא, ולכאורה נחלקו שמי שסובר שמביא סובר שיש מחוסר זמן, ומי שסובר שלא מביא סובר ששליה הוא מחוסר זמן, ורב הונא בר אחא אומר שר"א אמר שלכו"ע לילה הוא מחוסר זמן ומי שסובר שמביא מדבר בזב בעל שתי ראיות וזה ראיה שלישית, ומי שסובר שאינו מביא מדבר בזב בעל ג' ראיות, ולכאורה מה צריך לחדש בראה שתי ראיות, יש לומר שהוא לא לומר שדוקא בראה בליל ח' אך אם ראה ביום ז' לא יביא כי זה ראיה שסורת שהיא לא מביאה לידת קרבן, ומשקשה רבא שאם העמדנו מי שאמר לא מביא בראה ג' ראיות א"כ ניתן לכלול את זה במשנה שיש חמשה שמבאים קרבן אחד על עבירות הרבה, ויש לומר שדין זה אינו פסוק שהרי ר' יוחנן אמר שאם ראה אחת בלילה ושתיים ביום מביא, ואם ראה שתיים בלילה ואחת ביום אינו מביא, ורב יוסף מביא ראיה שאחת בלילה ושתיים ביום מביא שהרי הראיה הראשונה היא סתם שכתב זרע וכשהוא רואה ראיות נוספות מצרפים אותן, ורב ששת בר רב אידי דוחה שאת הראיה של הזב הוא ראה בזמן חיוב אך באחת בלילה הוא לא ראה בזמן חיוב ואם ר' יוחנן לא היה מחדש שהיא מצטרפת לא היינו מצרפים, ויש להקשות וכי ר' יוחנן סבר ששליה הוא מחוסר זמן הרי חזקה אמר שאם נזיר נטמא ביום שמיני שלו יביא ואם נטמא בלילה לא יביא ור' יוחנן אומר שגם בראה בלילה יביא, ויש לומר שמה שר' יוחנן אמר ראה ב' בלילה ואחת ביום לא יביא זה רק לדעה שהיא לא מחוסר זמן, ולכאורה זה פשוט ויש לומר שהחידוש הוא שלא נאמר שחייב שהוא לא ראה בזמן חיוב ה' אלא יצטרפו קמ"ל שהם מצטרפים.

משנה אשה שיש עליה ספק ה' לידות ואם ר' יבכות תביא קרבן אחד והיא יכולה לאכול בזבחים והשאר אינם חובה עליה, ואם יש עליה ה' זיבות או לידות ודאות היא תביא קרבן אחד והיא יכולה לאכול בזבחים והשאר חובה עליה, היה מעשה שהקנינים בירושלים עלו דינר זהב, ורשב"ג אמר המעון הזה לא אלין הלילה עד שזה יעלה דינר והוא נכנס בלימה"ז ולימד שאשה שיש עליה ה' לידות או לידות ודאות תביא קרבן אחד והיא יכולה לאכול בזבחים ואין השאר חובה עליה והולדת הקנינים באותו יום לשני רבעי דינר כסף. **גמרא** שנו בבבביתא שאם היו עליה ה' לידות ודאות וה' ספק זיבות או ה' לידות ודאות וה' זיבות ספק תביא שני קנינים אחת על ודאי ואחת על ספק של ודאי נאכלת והשאר חובה עליה ושל ספק לא נאכלת ואין השאר חובה עליה, ור' יוחנן בן גוריי אומר שחוששים לפשיעה והיא צריכה לומר שהקרבן הוא בשביל האחרון והיא פטורה את של הספק ואם הודאי היא ביניהם היא תאמר על הודאי ואז היא פטורה, ור"ע אומר שבין על ודאי ובין על ספק היא תאמר שזה על אחד מהם והיא פטורה, ור"ג בר יצחק אמר לרב פפא אבא רך כמה הם חולקים שר' יוחנן בן גוריי מדמה אותן לחטאת שמי שחייב ה' חטאות הוא לא מתכפר עד שיביא את כולם עד האחרון לכן כאן היא אומרת שזה בא על האחרונה, ור"ע מדמה לו זה לטבילות שגם מי שחייב ה' טבילות טבילה אחת בסוף פורת את כולם, אמר לו רב פפא אם ר' יוחנן מדמה לחטאת מדוע בשל ספק היא תאמר שזה על אחד מהן **עמוד ב** הרי כשאדם חייב ה' אשם תלוי האם הוא נפטור באחד הרי שנינו זה הכלל כל מי שחלוק בחטאת חלוק באשם, אלא לכו"ע מדמים את זה לטבילות, ונחלקו שלר' יוחנן חששו לפשיעה שהיא חושבת שאינה חייבת על הראשונות, ולר"ע לא חששו לפשיעה.

פרק ארבעה מחוסרי כפרה

משנה יש ארבעה מחוסרי כפרה, ויש ד' שמביאים כפרה, ד' מחוסרי כפרה הם: זב, זבה, יולדת, ומצורע, ור"א בן יעקב מוסיף שגר הוא מחוסר כפרה עד שיורק עליו דם, ונזיר מחוסר כפרה ליינו תגלחתו וטומאתו. **גמרא** יש להקשות שכמו שחלקו זב מזבה שיש בהם חילוק בטומאתם שזב לא מטמא באונס וזבה אינה מטמאה בראיות כמו בימים כמו ששנינו מבשרו ולא מחמת אונס, וזב נטמא בראיות כמו בימים כמו ששנינו שהכתוב תלה את הזב בראיות גמ' הנקיבה בימים, וזבה מטמאה באונס והיא לא מטמאה בראיות כמו ימים, אך לפ"ז אם מצורע ומצורעת יש חילוק בטומאתם שמצורע טעון פריעה ופרימה שכתוב בגדיו יהיו פרוצים וראשו יהיה פרוץ והוא אסור בתשמיש המטה, ומצורעת לא טעונה פריעה ופרימה כמו ששנינו במצורע אין לי אלא איש אשה מנין כהוא אומר הצרוע זה כולל אשה ומה שכתוב איש בפריעה ופרימה לנתק אותו מהפרישה של מצורע שרק איש פרוץ ואשה לא, והיא מותרת בתשמיש שנאמר וישב מחוץ לעלהו שבעת ימים ולא אהלה א"כ נמנה מצורע ומצורעת שלשים, ויש לומר שבזב וזבה יעקר טומאתו חלוקה ואילו מצורע ומצורעת עיקר טומאתו שוה כשיעור גריס, והחילוקים הם לא בעיקר טומאתם.

ת"ק במשנה לא שנה גר כי הוא מדבר רק על קרבן שמתיר בקדשים וגר מביא קרבן להכשירו בקהל, ומה שלא שנו נזיר כי הקרבן שלו הוא רק מתיר לשתות יין של חולין, אך קשה לר"א ששנה נזיר מדוע הוא לא מנה נזיר טמא, ויש לומר טמא מביא קרבן רק כדי שהוא יוכל למנות נזירות של טהרה.

שנו בבבביתא שגר מעוכב בקדשים עד שיביא קינו ואם הביא פרידה אחת בשחרית יכול לאכול בערב בקדשים, כל הקנינים בתורה באים אחד חטאת ואחד עולה ובגר שתייהן עולות, אם הביא חובתו מבהמה יצא, וכן עולה ושלמים יצא, אך מנחה ושלמים לא יצא, ואמרו שיביא קן רק כדי להקל עליו, ויש להקשות שכמו שאם הביא מנחה ושלמים לא יצא, כי נאמר כאשר תעשו כן יעשה כמו שאתם נכנסתם לברית בעולה ושלמים כך יצא, א"כ שמביא חובתו מבהמה לא יצא שהרי כתוב כאשר תעשו כן יעשה, אמר רב פפא שיה"ו אם גר התרבה לעוף ק"ו שהוא התרבה לעולת בהמה ואין לרבות מנחה כי התורה ממעט כן, ועוף התרבה כמו ששנינו בבבביתא כאשר תעשו כן יעשה כמו שאתם הבאתם עולה ושלמים כך גר יביא עולה ושלמים שכתוב ככם כגר, ועוף יש לרבות מהפסוק אשה ריח ניחוח לה ועוף הוא דבר שכולו לה'.